

Richtlijn zonneparken in de gemeente Raalte 2.0

Reactie Stichting Duurzaam Heino d.d. 18 maart 2020

Stichting Duurzaam Heino (SDH) werkt op constructieve wijze met de gemeente samen om de doelstellingen van de energietransitie ook in Heino te gaan realiseren.

Naast zonnepanelen op daken zijn zonneparken daarbij een belangrijk en onmisbaar onderdeel om voldoende duurzame elektriciteit op te wekken.

SDH heeft daarmee de afgelopen tijd veel praktijkervaring en kennis opgedaan door haar intensieve betrokkenheid (op verzoek en advies van de gemeente ook richting de initiatiefnemers) bij de ontwikkeling van het zonnepark “Telgenbos” en in beperkte mate bij zonnepark “Kanaaldijk Zuid”.

De rol van SDH is vooral er aan bij te dragen dat inwoners van Heino op een goede manier participeren in (de ontwikkeling van) een park.

Opmerkingen en aanbevelingen

Voor de gemeentelijke richtlijn vindt SDH de landelijke afspraken die gemaakt zijn tussen alle betrokken partijen voor het ontwikkelen van zonneparken het vaste uitgangspunt (“Gedragscode zon op land”, 2019). Wat ons betreft is daarop geen verzwaaring nodig maar wel een verduidelijking en lokale inkleuring, binnen de kaders van die landelijke afspraken.

De inhoud van de nieuwe richtlijn geeft ons aanleiding tot een aantal opmerkingen en aanbevelingen.

1. De rol van de gemeente (Hoofdstuk 2.1 en 2.4)

Voorstel gemeente in de richtlijn

Aangegeven is dat de gemeente niet actief zoekgebieden of zoeklocaties aanwijst (keuze van de gemeenteraad). De gemeente voert een locatiescan uit en toetst het Communicatie- en Participatieplan dat de initiatiefnemer heeft opgesteld. Bij een positieve beoordeling is dat ook wat SDH betreft een prima aftrap voor de verdere ontwikkeling en dialoog met de omgeving.

Over het vervolg in de uitvoering van het initiatief, waarvoor uiteraard de initiatiefnemer primair verantwoordelijk is, wordt gesteld dat de gemeente actief **meekijkt**.

Aanbeveling

Ook vanuit onze praktijkervaring vindt SDH deze rol te passief en te bescheiden. Wij stellen een meer actieve houding en inzet voor, niet alleen ambtelijk maar ook bestuurlijk.

*Er kan wel actief meegedacht worden bij en geattendeerd worden op het vinden/initiëren van geschikte/kansrijke locaties bijv. als onderdeel van een breder plan (zoals is gebeurd bij de locatie Telgenbos).

*Er dient een meer actieve rol gespeeld te worden in het participatieproces. Niet alleen meekijken, maar ook uitstralen en verwoorden dat de gemeente in principe achter het initiatief staat (bijv. uitleg geven over de argumenten voor de positieve locatiescan en over de te volgen procedures).

*Vanuit het gezamenlijk belang samen met de initiatiefnemer en betrokken lokale organisaties meewerken aan draagvlak (meer samen optrekken dan alleen meekijken). Ook de gemeente heeft immers een belang in het realiseren van haar eigen energie-doelstelling!

2. Minimaal 50% lokaal eigenaarschap (Hoofdstuk 3.4)

Voorstel gemeente in de richtlijn

Uitgangspunt is de voorwaarde dat minimaal 50% van de productie in eigendom komt van de lokale omgeving. Doel daarvan is dat door dit (mede) eigenaarschap er behalve zeggenschap (direct of indirect) ook een substantieel deel van de opbrengst van een park in de omgeving blijft (“niet alleen de lasten maar ook de lusten”).

Voor SDH is met name dit doel steeds het vertrekpunt bij de concrete invulling van de uiteindelijke

vorm van dit lokaal eigenaarschap, ook in combinatie met de invulling van de voorwaarden voor de maatschappelijke meerwaarde (zie hieronder bij punt 3). Afhankelijk van de lokale situatie kan hiervoor de geschikte vorm gekozen worden (lokaal maatwerk). De wensen en keuzes van de lokale omgeving, als uitkomst van het participatieproces, zijn hierbij wat SDH betreft bepalend. In de nieuwe richtlijn is dat niet verder uitgewerkt maar wordt hiervoor alleen verwezen naar een webinar van de RES-West Overijssel. SDH vindt dit voor een erg relevant onderdeel bij de ontwikkeling van een zonnepark een te beperkte invulling van de eigen gemeentelijke richtlijn.

Aanbeveling

SDH adviseert om over dit maatwerk in de richtlijn meer duidelijkheid te scheppen door systematiek aan te brengen in de verschillende scenario's.

In volgorde van wenselijkheid zou dit er op hoofdlijnen als volgt uit kunnen zien (ladder of afpelsysteem bij de invulling van mogelijkheden):

Trede 1 :

- 100% lokaal eigendom via bijv. een lokale cooperatie of vereniging
- Ontwikkeling door commerciële partij met vanaf het begin een lokale partij met minimaal 50% eigendom

Trede 2 : Ontwikkeling door commerciële partij terwijl nog niet meteen vanaf het begin een lokale partij interesse heeft om deel te nemen.

- De ontwikkelaar geeft aan om tijdens de ontwikkeling op zoek te gaan naar een lokale partij die alsnog voor 50% wil deelnemen (voorbeeld Kanaaldijk Zuid).
- De ontwikkelaar biedt financiële participatie aan door de uitgifte van aandelen en/of obligaties

Trede 3 : De ontwikkelaar heeft aantoonbaar gemaakt dat:

de eerste twee treden van de ladder netjes zijn doorlopen met als uitkomst dat er geen lokale partij belangstelling heeft om (voor 50%) deel te nemen en/of er is niet tot 50% belangstelling vanuit de omgeving voor aandelen/obligaties.

Dit is in feite de situatie die bij Kanaaldijk Zuid is opgelost door een jaarlijkse "boete" aan de gemeente (via privaatrechtelijke overeenkomst) als negatieve uitkomst van Trede 2.

Dit kan vooral een realistisch scenario zijn bij grotere zonneparken (waarmee grotere investeringen zijn gemoeid ook als het om 50% lokale deelname gaat) en bij dorpskernen als Heino waar tot nu toe bijv. geen belangstelling is voor een eigen cooperatie.

Zeker bij dit scenario kan er ook samenhang gezocht worden met de invulling van de maatschappelijke meerwaarde en wat SDH betreft bijv. via bijdragen in een Dorpsfonds. Het is dan een kwestie van communicerende vaten : bij een kleiner deel financiële participatie neemt naar verhouding de financiële bijdrage aan de maatschappelijke meerwaarde toe.

Deze optie is ook goed in financiële zin rekenkundig te vertalen.

De lokale omgeving kan dan in brede zin op deze manier toch optimaal meeprofiteren.

3. Maatschappelijke meerwaarde (Hoofdstuk 3.5)

Voorstel gemeente in de richtlijn

In de richtlijn wordt gesteld dat er samenhang kan zijn tussen het aandeel lokaal eigendom en de invulling van de maatschappelijke meerwaarde (Hoofdstuk 3.5.3). SDH onderschrijft deze benadering van geen harde grens tussen Lokaal eigenaarschap en maatschappelijke meerwaarde. Het kunnen wat ons betreft communicerende vaten zijn, zoals onder punt 2 concreet is toegelicht.

In dat licht gezien is het opvallend dat in het Hoofdstuk Maatschappelijke meerwaarde het Lokaal fonds of Dorpsfonds, zoals die in de eerste richtlijn expliciet stond, nu geheel niet genoemd wordt.

Aanbeveling

Deze optie van een dorpsfonds expliciet weer opnemen in de richtlijn. Dit is nu bij uitstek een goed middel om bij te dragen aan het doel van het optimaal meeprofiteren door de hele lokale omgeving.